

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Första kammaren.

Nr 29.

Lördagen den 4 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmälles och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för inköp av en fastighet för sjätte arméfördelningens stabsexpedition i Östersund;

nr 175, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel å 1918 års riksstat för bestridande av kostnader för tillfällig avlöning åt viss till utbildning i flygtjänst kommanderad personal;

nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln för bestridande av kostnader för tillfällig avlöning åt viss till utbildning i flygtjänst kommanderad personal;

nr 177, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln för bestridande av uppkommande merkostnader för vissa byggnadsföretag vid armén;

nr 178, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för kaptenen vid flottan Johan Sigurd Svinhufvud att gälda visst honom till utgivande ådömt ersättningsbelopp; samt

nr 179, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anställande av en mariningenjörsstipendiat över stat.

Anmälles och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprättande av praktiska ungdomsskolor jämte i ärendet väckta motioner; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 12, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om åtgärder till främjande av reguljär flygtrafik;

Första kammarens protokoll 1918. Nr 29.

nr 13, i anledning av väckt motion om åstadkommande av offentlighet vid vetenskapliga experiment på levande djur å vissa läro- eller forskningsanstalter;

nr 14, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Kungen med begäran om utredning i fråga om anordnande över Ny-näshamn av förbindelser mellan Sverige och Ryssland;

nr 15, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avskaffande av tjänstehjonsstadgan; och

nr 16, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att de hos nationalmuseet deponerade konstalster må i vidsträcktare grad komma folkets bredare lager till godo.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 45 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; samt

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tullfri införsel av en telefonkabel.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

*Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.*

Föredrogs ånyo lagutskottets utlåtande nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

Genom en den 26 februari 1918 dagtecknad proposition, nr 142, vilken hänvisats till lagutskottet, hade Kungl. Maj:t begärt riksdagens yttrande över framlagt förslag till förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

Denna förordnings 1 § hade följande lydelse:

1 mom. Yrkesmässig handel med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade beklädnadspersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål, vare, med tillämpning av de föreskrifter, som nedan stadgas, tillåten under de villkor, som i övrigt äro för idkande av handelsrörelse i allmänhet enligt gällande författningar fastställda.

2 mom. Denna förordning äger ej tillämpning å handel å marknad och ej heller å handelsrörelse, som avser allenast föremål med konst- eller samlarevärde (antikviteter).

3 mom. Utöver de i denna förordning meddelade föreskrifter gälle i fråga om försäljning av begagnade guld- eller silvervaror vad därom särskilt är stadgat.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på anförda grunder hemställt, att riksdagen måtte, beträffande det riksdagen för ytt-
 rande underställda förslaget till förordning angående handel med
 vissa begagnade föremål m. m., i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla,
 att riksdagen ansett:

*Lagförslag om
 handel med
 vissa begagnade
 föremål
 m. m.*

(Forts.)

1:o) att såsom villkor för förvärvande av rätt till drivande av sådan rörelse, som i 1 § 1 mom. omförmäles, borde stadgas tillstånd, meddelat av Konungens befallningshavande;

2:o) att gift kvinna borde medgivas rätt att under de förutsättningar, som angåves i 4 § av näringsfrihetsförordningen, idka eller förestå handelsrörelse av ifrågavarande art;

3:o) att önskvärt vore, att 14 § andra stycket erhöles i huvudsak följande lydelse:

»Erhåller näringsidkaren annorledes än nu sagts kännedom om att den, som hos honom utbjuder föremål, olovligen åtkommit det samma eller av annan anledning icke äger rätt att avyttra föremålet, eller får näringsidkaren skälig anledning till misstanke därom, vare han skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet»;

4:o) att den, som mer än en gång dömts till ansvar för föreseelse mot 13 eller 14 §, ej finge rörelsen vidare idka eller förestå; samt

5:o) att i övrigt intet vore att erinra mot den föreslagna förordningen.

Vid utlåtandet fanns fogad en reservation av herr *Rogberg*, som i avseende å första punkten av utskottets hemställan ansett, att utskottet, utöver avgiven anmälan, bort under denna punkt såsom sin uppfattning uttala, att svenskt medborgarskap borde uppställas såsom villkor för utövning av handelsrörelse av ifrågavarande art samt att följaktligen utskottet dels bort avfatta det stycke av motiveringen å pag. 14 i det tryckta utlåtandet, som handlade om utlänningars förhållande till antydda rörelse, på visst i reservationen angivet sätt och dels bort åt omförmälda punkt av utskottets hemställan giva följande ändrade lydelse:

1:o) att såsom villkor för förvärvande av rätt till drivande av sådan rörelse, som i 1 § 1 mom. omförmäles, bör stadgas, jämte svenskt medborgarskap, tillstånd, meddelat av Konungens befallningshavande.

Herr F a n t: Herr greve och talman, mina herrar! Frågan om skrothandels ordnande har som bekant under krigstiden blivit synnerligen aktuell. Det av Kungl. Maj:t framlagda författningsförslaget är föranlett av en riksdagsskrivelse av år 1916 med begäran om förslag till lagbestämmelser för kontroll över sådan handelsrörelse, som har till ändamål att idka uppköp och försäljning av metalldelar, järnskrot, lump eller därmed jämförliga artiklar. Kungl. Maj:t har, och därom är ingenting annat än gott att säga, gått något längre, än riksdagen begärde, så till vida att genom den nu föreliggande för-

Lagförslaget om
handel med
vissa begagnade
föremål
m. m.
(Forts.)

ordningen skall regleras handeln även med annat skrot än järnskrot ävensom med begagnade metallvaror m. m.

Vartill syftar nu denna lagstiftning? Jo, säger lagutskottet, och det med all rätt, främst till minskande av brottsligheten och till vård om ungdomen. De minderårigas snatterier och tillgrepp hava på det område, som författningen berör, tilltagit i en omfattning, som kräver de mest energiska åtgärder från statsmakternas och underordnade myndigheters sida. Samvetslösa uppköpare underlätta trafiken, varpå jag strax skall be att få lämna ett mycket drastiskt exempel, och allt flera av vår ungdom falla offer för frestelsen.

Hur har nu Kungl. Maj:t tänkt sig sättet för övervakandet av denna handelsrörelse? Jo, Kungl. Maj:t har stannat vid ett slags mellanform mellan det anmälningssystem, som gäller för näringsverksamhet i allmänhet, och ett koncessionssystem, som Kungl. Maj:t på anförda skäl icke ansett lämpligt att föreslå.

Utskottet har emellertid ansett, att den verksamma kontrollen över handelsrörelsen i fråga icke vinnes utan ett koncessionssystem. En förprovning av Konungens befallningshavande måste sålunda ske, på det att rätt till ifrågavarande rörelse må upplåtas allenast åt sådana personer, på vilkas redbarhet man fullt kan lita. Det är ju visserligen en liten inskränkning uti den allmänna näringsfriheten, men såsom utskottet framhåller, här är meningen ej att lägga hinder i vägen för välkända och laglydiga personer att genom dylik rörelse söka sin utkomst, utan endast att därifrån utestänga sådana element, vilkas utövande av rörelsen skulle utgöra en fara för det allmänna bästa. Det gäller sålunda att så att säga söka lyfta denna grannliga och starkt karaktärsfrestande affärsverksamhet upp på ett högre plan, och vi få hoppas, att denna förhandsprovning av personernas lämplighet kommer att av vederbörande Konungens befallningshavande och, vad Stockholms stad vidkommer icke att förglömma, av överståthållarämbetet, med stor urskillning verkställas.

Men nu komma vi till den ömma punkten, som utskottet visserligen i sitt yttrande angående övergångsstadgandena med mycket allvar pekade på. Jag menar koncessionssystemets tillämpning även på dem, som redan nu hava ifrågavarande handelsrättighet. Önskvärdt vore utan tvivel, säger utskottet, att bland nuvarande utövare av förevarande slag av rörelse, vilka genom sitt sätt att bedriva densamma givit anledning till denna lagstiftning, även ett urval kunde ske. Men på anförda skäl stannar dock utskottet vid vad Kungl. Maj:t föreslagit, d. v. s. blott anmälningsskyldighet för dessa nuvarande handlande. Jag har visserligen måst böja mig inom utskottet i detta fall, men skulle gärna ha velat icke blott allvarligt peka på den där ömma punkten, i många fall en verklig böld, utan till och mot densamma taga till kniven — trots näringsfriheten.

Jag har till slut att anföra ett talande exempel. Det finns karaktärlösa, men mycket kloka och försiktiga skrothandlare, som för att undanröja all bevisning om sitt skamliga geschäft med ungdomen, hava en ständig eld med en smältpanna över, i vilken inköpta metall-delar genast smältas ned, och inom en kvarts timme, när polisen kom-

mer — ty polisen har sina ögon på vissa, som den känner till — står det nyss inköpta ej att finna; bevisningen är undanröjd.

Utskottet har visserligen sagt, att det *föväntar*, att Konungens befallningshavande skola låta sig angeläget vara att särskilt beträffande dessa äldre handelsföretag öva noggrann tillsyn och med kraft tillämpa förordningens bestämmelser i 17 § 2 mom. I detta stycke står det: »Konungens befallningshavande må, när skälig anledning därtill förekommer, meddela förbud för näringsidkare eller sådan föreståndare, som i 3 och 4 §§ avses, att rörelsen vidare idka eller förestå.» Det är ju gott och väl detta, men jag har likväl ansett det synnerligen nödvändigt att peka på, att Konungens befallningshavande i detta fall må gå till väga synnerligen strängt.

Jag har intet yrkande.

Herr B o m a n: Herr greve och talman! Den förste talaren har framhållit behövligheten av den här föreliggande lagstiftningen. Dess syfte är ju att för polismyndigheterna underlätta efterspanandet av obehörigen tillgripet gods, som blivit försålt, och vidare att hindra och försvåra försäljningen av snattat eller stulet gods samt att sålunda förebygga frestelsen till stöld och snatteri. Det första uppslaget till denna lagstiftning ligger i en skrivelse redan 1910 från Göteborgs folkskolestyrelse i egenskap av barnavårdsnämnd, som framhöll, att ett av de svåraste hindren för att förebygga snatteri hos ungdomen var den rådande stora lättheten att hos skrot- och lump-handlare försälja obehörigen tillgripet gods.

Det nu föreliggande förslaget synes redan i den form det föreligger från Kungl. Maj:t i stort sett vara ägnat att tillgodose det syfte man vill främja. Dock förefaller det mig, som om de ändringar, som förordats av utskottet, innebure förbättringar. Särskilt bestämmelsen i 14 § om skyldighet att anmäla, om något misstänkt föremål blir försålt, synes mig komma att bli en god mätare på den lojalitet, med vilken en sådan handlande utövar sin rörelse, men även bestämmelsen i 1 § om koncession för rätt att idka dylik rörelse tror jag är lycklig. Även utan att vara vän av inskränkningar i näringsfriheten får man medgiva, att då det gäller en rörelse som denna, det är försiktigare, att en förhandsprövning äger rum, än att en person, som redan erhållit rättighet, berövas rättigheten, då det ådagalagts, att han missbrukat densamma. Man må ihågkomma, att en enda sådan illojal handlande kan giva anledning till många tjuvnadsbrott.

Men det förefaller mig, som om ytterligare en förbättring i förslaget skulle kunna vinnas genom ett bifall till den av herr Rogberg avgivna reservationen. Han påyrkar nämligen, att denna handelsrätt skulle avstängas för utlänningar. Man må väl ändå utan vidare kunna utgå från, att hos en utländsk undersåte man icke annat än i undantagsfall kan väräknä full solidaritet med vårt svenska samhälle. Utlänningen kommer säkerligen att vid förseelser, mer eller mindre avsiktliga, åberopa till sin ursäkt obekantskapen med svenska förhållanden. Utskottets skäl, varför det icke vill förordna utlän-

*Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.
(Forts.)*

Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.

(Forts.)

ningars avstängande, synes mig också skäligen svaga. Det talas egentligen om risken för svenska näringsidkare i utlandet. Såvitt jag kunnat finna, har åtminstone Danmark en likartad bestämmelse. Där förbjödes utländsk undersåte att idka sådan rörelse, såvida han icke under fem år oförvitligt idkat yrke inom landet. När man ser kommerskollegii uttalande, som återfinnes i den kungliga propositionen, att enligt uppgift det för närvarande endast i Stockholm skulle finnas omkring 500 utländska skrothandlare, måste man ovillkorligen bliva betänksam, hur det härvidlag kan förhålla sig. Och då utskottet självt i sitt utlåtande, när det avstyrker utlänningars avstängande, uttalar att »handelsföretag, utövade av utländsk medborgare, ofta varit de, där missförhållandena skarpast framträtt», så synes det mig, att utskottsmajoriteten, samtidigt som den icke velat vara med om reformen, givit ett ganska starkt skäl, varför man borde gå med på reservationen. Med de milda övergångsbestämmelser, som här äro föreslagna, nämligen att nuvarande utövare icke skulle bli berövade sin försörjningsmöjlighet genom avstängning från sitt yrke, om de utövat det efter lagens föreskrifter, synes det mig, att man icke behövde hysa någon tvekan att gå med på den av herr Rogberg avgivna reservationen.

Jag tillåter mig därför, herr greve och talman, att yrka bifall till utskottets hemställan med den ändring, som innefattas i den av herr Rogberg avgivna reservationen.

Herr statsrådet Thorsson: Herr greve och talman! Utskottet har i det stora hela godkänt föreliggande förslag. Det har endast gjort två ändringar. Jag vill först med anledning av den ändring utskottet föreslagit i punkten 1 endast säga det, att Kungl. Maj:t ju uti sin proposition övervägt, vilket av dessa båda system som skulle kunna vara det bästa, och att Kungl. Maj:t icke valt det samma, som utskottet nu stannat för, beror huvudsakligen därpå, att Kungl. Maj:t befarat, att det icke skulle vara möjligt att få riksdagens anslutning till ett så långt steg. Då nu lagutskottet emellertid tagit ut detta steg och riksdagen följer det, kan Kungl. Maj:t icke ha något som helst skäl att erinra mot denna ändring i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

I punkten 2 har utskottet ifrågasatt, att åt gift kvinna skulle medges rätt att under de förutsättningar, som angivas i § 4 av näringsfrihetsförordningen, utöva sådan affär, som beröres i denna författning. Då Kungl. Maj:t icke medgav gift kvinna denna rätt, befarade Kungl. Maj:t, att om exempelvis en man, som utövade en verksamhet av denna beskaffenhet, förbjödes densamma, det skulle ligga mycket nära till hands, att hustrun fortsatte den affär, som var mannen förbjuden. Det kan ju hända, att med det nu ifrågasatta koncessionsförfarandet vådan av denna frigivning ej blir så stor, därför att Konungens befallningshavande givetvis skall pröva även gift kvinnas lämplighet att utöva affärsverksamhet, och då har ju Konungens befallningshavande i sin hand att pröva hennes lämplighet att fortsätta den affär, som eventuellt hennes man blivit för-

bjuden att utöva. Således är det ur den synpunkten icke heller någon anledning för Kungl. Maj:t att motsätta sig vad utskottet föreslagit i punkten 2.

*Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.*

(Forts.)

Jag ber därför, herr greve och talman, att få ansluta mig till utskottets förslag.

Greve S p e n s: Jag ber att i korthet få bemöta vad herr Boman invände mot utskottets betänkande och vad han yttrade till förmån för herr Rogbergs reservation.

Det är nog riktigt, som herr Boman sade, att ett betydande antal utländska medborgare driva ifrågavarande rörelse här i riket och framför allt i Stockholm. Han uppgav, att ensamt i Stockholm skulle finnas omkring 500 utländska handlande i denna bransch, enligt vad kommerskollegium yttrat. Huruvida antalet är fullt så stort, torde väl dock åtminstone vara något tveivelaktigt. Det står visserligen i den kungliga propositionen, att en enskild person lämnat kommerskollegium denna uppgift, innan kommerskollegium avgav sitt utlåtande, men kommerskollegium har icke iklätt sig något ansvar för uppgiftens riktighet. Det är ju emellertid icke möjligt att bestrida en sådan uppgift. Möjligen är därför antalet så stort. Men jag ber att få framhålla, att redan 1914 det genom ändring i näringsfrihetsförordningen stadgades skyldighet för utlänning att utverka tillstånd för att få utöva hantverk eller annan hantering, således även sådan handel, som här är i fråga. Han skall ständigt bära tillståndsbeviset på sig för att kunna uppvisa det för polismyndighet. Sådant tillstånd kan när som helst återkallas. Om utlänningar utan tillstånd idka skrot- eller lumphandel eller annan handel enligt denna lag, tillkommer alltså vederbörande åklagare att beivra detta, och åklagarna ha nu väl reda på alla utlänningar till följd av de bestämmelser, som utfärdats om övervakande av sådana. Man torde knappast kunna komma längre än till åtal, även om man inför sådant generellt förbud, som herr Rogberg i sin reservation påyrkat, och kommerskollegium har också avstyrkt ett sådant förbud. Det är också all anledning antaga, att utlänningar endast i ett mindre antal fall skola få tillstånd att idka handel med skrot, lump, beklädnadsvaror, metallbitar och dylikt. De flesta, som idka sådan handel, göra det olovligt och komma nog att göra så även om förbud infördes. Det gäller således framför allt, att åklagarna väcka åtal mot dem. Men nog är det lämpligt, att det finnes möjlighet att bevilja till exempel en dansk eller en norrman i enstaka fall ett sådant tillstånd. Om en sådan person till följd av sjuklighet eller av annan anledning icke kan försörja sig på annat sätt, och om det intygas, att han är känd för redbarhet och ordentlighet, är det önskvärt, att sådant tillstånd kan meddelas. Han får i varje fall ej utföra ur riket, vad han där samlat och köpt, ty genom en kungl. kung. den 7 maj 1917 har utlänning förbjudits att utan vederbörligt tillstånd verkställa uppköp av varor för utförsel ur landet. Det är även, såsom utskottet också påpekat, möjligt, att förbud för utlänningar att här i riket idka handel skulle komma att

Lagförslag om medföra olägenheter och repressalier för svenska näringsidkare i handel med utlandet.

vissa begagnade föremål
m. m.
(Forts.)

Nu sade herr Boman, att det i Danmark skulle finnas ett slags förbud, men jag vill framhålla, att såsom herr Boman också nämnde, det där icke finnes något generellt förbud, utan att det föreligger möjlighet att bevilja tillstånd.

Bestämmelserna om övervakande av utlänningar jämte stadgandet om tillstånd för idkande av handel, hantverk eller annan hantering göra det lätt för åklagaren att åtala förseelser, varom nu är fråga. I senare tider har ock på grund av dessa bestämmelser anställts en ansenlig mängd åtal mot utlänningar, och jag kan säga, att de nu på allt sätt noga efterhållas. Av dessa skäl har lagutskottet ansett ett generellt förbud, sådant som av herr Rogberg föreslagits, icke behöfligt, och att ett sådant icke bör komma till stånd.

Jag vill sålunda hemställa, att herr Rogbergs reservation, som förordats av herr Boman, icke måtte vinna bifall.

Jag vill dessutom säga ett par ord med anledning av herr Fants yttrande. Han framhöll, att det beträffande övergångsstadgandena skulle varit mycket lämpligt, om man även kunnat fordra tillstånd för äldre utövare av ifrågavarande handel. Jag har också ansett detta inom utskottet, men jag måste medgiva, att det finns skäl, som tala rätt starkt däremot. Det skulle i åtskilliga fall kunna medföra obillighet, och det kan också tänkas, att ersättningskrav komme att väckas mot kronan, om ett sådant stadgande infördes.

Jag ber alltså, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Rogberg: Den andre talaren i ordningen gjorde antydningar i den riktningen, att denna fråga borde ses ur statsnytans synpunkt, och från den synpunkten trodde han, att tillräde till förevarande slag av handel icke borde stå öppen för utlänningar. Om kammaren, såsom jag hoppas, finner denna synpunkt värd avseende, så finner man ju i reservationen ett bättre skydd mot olämpliga utländska element än i den av utskottet föreslagna utvägen, nämligen en prövning av myndigheterna i det enskilda fallet jämte en eventuell återkallelserätt.

Det andra åberopade och av greve Spens förut framförda skälet mot reservationen, nämligen hänsynen till repressalier från främmande makter, är även i huvudsak avvistat genom vad herr Boman anförde. Dock vill jag därutinnan ytterligare nämna, att tidigare kunde utlänningar förvärva rättighet att här i landet idka både så kallad realisationshandel och gårdfarhandel, men efter framställning inom riksdagen utfärdade Kungl. Maj:t åren 1887 och 1893 särskilda föreskrifter, genom vilka Kungl. Maj:t avstod från rättigheten att giva utlänningar tillträde till realisationshandel och gårdfarhandel; och ingen har hört, att därav följt några som helst repressalier från utländskt håll. Vid sådant förhållande är det icke heller att förvänta några repressalier, om Kungl. Maj:t skulle besluta i den riktning, jag i min reservation framhållit. Ty om repressalier uteblivit

i de större punkterna angående realisations- och gårdfarihandel, är det så mycket säkrare, att sadana också utebliva i det mindre, nämligen i fråga om skrot- och lumphandel.

Utlännings utövande av den handel, varom nu är fråga, bör också ses från synpunkten av möjlighet för myndigheterna att övervaka, att de nu föreslagna ordningsföreskrifterna efterlevas. Jag fruktar, att det kommer att bli rätt klenl med den saken. Denna näring är ju tung och besvärlig för den fullt noggranne, men synnerligen förmånlig för den, som har ett mera tjänbart samvete. Det kan därför förväntas, att de nya föreskrifterna skola liksom utmota en hel del av de mera samvetsgranna affärsmännen men icke verka avskräckande på de mindre samvetsgranna. Antag nu att bland utlänningar, som kunna erhålla Kungl. Maj:ts eller myndigheternas tillstånd till handel av denna art, finnas sådana, som kommit från någon av de östra eller sydöstra grannstaterna där befolkningen i århundraden varit van att söka undandra sig polismyndigheternas föreskrifter; kan man icke då tro, att det skall lyckas sådana personer att i rätt avsevärd omfattning utöva sin medgivna skrot- eller lumphandel på ett olämpligt sätt utan att myndigheterna fråntaga dem samma handel? De svenska myndigheterna torde icke vilja fråntaga sådana personer deras förvärvade näringsrätt endast på misstankar om olämpligt utövande, utan torde för sådant frånhäandande fordra synnerligen goda misstankar, men sådana kunna givetvis vara svåra att uppvisa.

I min uppfattning, att det skall bli svårt för myndigheterna att på ett verksamt sätt övervaka de nya ordningsföreskrifterna styrkes jag av en allmän iakttagelse, att Kungl. Maj:t i det stora hela visat sig stå ganska maktlös mot det överklagade storjobberiet i för allmänheten nödvändiga förbrukningsartiklar. Kungl. Maj:t har ju på det området försökt med moraliska medel. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t kraftigt talat mot jobberiet i det så kallade bönedagsplakatet men förgäves. Maktmedel hava ej heller hjälpt. Kungl. Maj:t har ju till sitt förfogande stränga lagar och åklagaremyndigheter, men aldrig eller nästan aldrig får man någon så kallad storjobbare fast. Med hänsyn till de sannolika svårigheterna vid den tilltänkta skrotförfattningens efterlevnad torde det därför vara lämpligt att förbehålla skrot- och lumphandeln endast för de på detta område mera, om jag så får säga, lätthanterliga svenska medborgarna.

Herr talman! I likhet med den andre ärade talaren yrkar jag bifall till utskottets hemställan, allenast med den ändring, som föranledes av min vid betänkandet fogade reservation.

Herr Neess: Herr greve och talman, mina herrar! Handeln med skrot och lump och liknande varor, som avses i 1 § 1 mom. av denna lag är otvivelaktigt den handelsgren, som mest är utsatt för fara att bli driven på ett illojalt sätt. Det kräver därför ock i långt högre grad myndigheternas uppmärksamhet och vaksamhet. Den nu föreslagna lagen har kommit till för att göra detta möjligt,

Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.
(Forts.)

Lagförslag om
handel med
vissa begagnade
föremål
m. m.

(Forts.)

och bör bliva till stort gagn. Det viktigaste för att få garanti för att denna handel drives lojalt är dock utövarnes av densamma karaktär och egenskaper. Nu har visserligen för rättighet att driva sådan handel i lagförslaget fästs det villkor, att myndigheternas tillstånd skall hava erhållits, men jag anser icke denna garanti vara till fyllest, då det är fråga om utländska undersåtar. Ty myndigheterna hava mycket svårt och i många fall är det alldeles omöjligt att kunna konstatera utländska undersåtars karaktär och övriga kvalifikationer, vilket myndigheterna däremot vida lättare kunna göra ifråga om landets egna invånare.

Jag skulle därför vilja hålla före, att det av herr Rogberg påyrkade tillägget i lagen är av mycket stor betydelse, nämligen att det även skulle fordras, att utövaren skall vara svensk medborgare. Härigenom skulle man få en ytterligare garanti för, att dylik handel utövas på ett lojalt sätt, vilket ju här är avsett att söka garantera. Och då det ju icke föreligger något behov av eller är nödvändigt, att utlänningar skola ha rättighet att utöva sådan handel, skall jag, herr greve och talman, be att få förena mig i yrkandet om bifall till utskottets hemställan med den ändring, som innehålles i den av herr Rogberg afgivna reservationen.

Herr statsrådet **Thorsson**: Herr greve och talman! Flere talare ha här yrkat bifall till reservationen. Jag kan väl förstå, att man anlägger en sådan synpunkt, att man, när det är fråga om ett handelsområde som detta, alldeles särskilt vill pröva egenskaperna hos dem, som söka rättighet, och att man då vill förnämligast hålla sig till det egna landets medborgare. Men jag tror, att man gör för mycket av denna fråga, om man vill gå så långt, som reservanterna ifrågasätta, nämligen att alldeles förbjuda utländska undersåtar att handla med hithörande varor. Det tror jag för min del icke vore lyckligt. Jag tycker, att det skulle vara hårt, om en svensk medborgare kommer till ett annat land och han på grund av detta vårt beslut skulle bli hindrad i sin möjlighet att söka sin utkomst där. Jag tror, att vi böra nöja oss med de inskränkande bestämmelser, som redan finnas, och vilka ännu mer understrykas genom antagande av denna lags bestämmelser. Det är ju dock så, att en utländsk medborgare för verksamhet han vill bedriva här i landet måste söka koncession; han skall ha Konungens befallningshavandes och i vissa fall Kungl. Maj:ts tillstånd. Det förefaller mig, att man därvid har en prövningsrätt, som räcker till, och skulle man misstaga sig i fråga om bedömandet av personernas egenskaper giver denna lag rätt att indraga den beviljade rättigheten. Det förefaller mig, att detta skulle giva myndigheterna tillräcklig möjlighet att hålla sin hand över att verkligt ordentliga affärsmetoder användas även av dessa. För min del ber jag få uttala den önskan, att kammaren ville biträda lagutskottets förslag.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talman jämligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på

bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare därpå att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, som förordats i herr Rogbergs vid utlåtandet fogade reservation; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat proposition på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

*Lagförslag om
handel med
vissa begagnade föremål
m. m.
(Forts.)*

Herr *Rogberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 51. röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring, som förordats i herr Rogbergs vid utlåtandet fogade reservation.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 52;

Nej — 56.

Vid ånyo skedd föredragning av lagutskottets utlåtande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 387, angående inrättande av en kraftledningslånefond.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 93, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln för täckande av under år 1917 uppkomna brister å vissa ordinarie reservationsanslag;

nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för tygverkmästaren I. A. Wennerholm att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 95, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till nybyggnads- och ändringsarbeten vid folkskoleseminariet i Luleå;

nr 96, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ordnandet av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Lund;

nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda;

nr 98, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av arvodesfyllnad åt tjänstemän, som på förordnande uppehålla kammarrättsråds tjänstgöring; samt

nr 99, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av ytterligare medel till uppförande av nybyggnad för patent- och registreringsverket.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

*Om beredande
av förbättrade
lokaler åt
länsstyrelsen i
Stockholms län
och byggnads-
styrelsen.*

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län och byggnadsstyrelsen.

I en till riksdagen avlåten, den 5 april 1918 dagtecknad proposition, nr 247, vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län och åt byggnadsstyrelsen enligt i statsrådsprotokollet närmare angiven plan på extra stat för år 1919 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av högst 513,000 kronor.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på åberopade skäl hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke måtte vinna riksdagens bifall.

Herr statsrådet *Th or s s o n*: Herr greve och talman! Utskottet har icke ansett sig kunna förorda bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition och anför som skäl, att utskottet anser, att de nu ifrågasatta lokalerna för länsstyrelsen egentligen äro för dyrbara, och att man skulle kunna skaffa billigare lokaler för berörda ämbetsverk. Det vill dock förefalla mig, att om man under närmaste tiden skulle ifrågasätta anskaffande av andra lokaler, man näppeligen skulle få dessa billigare. Vid den värdering man gjort av fastigheten i fråga har man beräknat, att fastigheten skulle vara värd 1,300,000 kronor. För detta belopp lär det nog icke vara möjligt att genom nybyggnad kunna anskaffa några nya lokaler till landshövdingeämbetet, och framför allt dröjer det en avsevärd tid, innan man hinner vidtaga förberedande åtgärder för en sådan förflyttning. I sitt nuvarande skick lämna de tillgängliga lokalerna icke utrymme för både länsstyrelsen i Stockholms län och byggnadsstyrelsen. Det är just med hänsyn därtill, som man måste vidtaga åtgärder för att flytta byggnadsstyrelsen från dess nuvarande lokal. Då har man ifrågasatt att inrätta det s. k. ataljébyggnadsbolagets hus nere vid Kungsträdgården till lokaler för byggnadsstyrelsen. Detta synes utskottet icke vara någon lämplig åtgärd, därför att denna byggnad kan bliva före-

mål för indragning på grund av gatureglering, som kan tänkas bli påkallad av Stockholms stad. Jag vill dock omnämna, att även med den ifrågasatta indragningen av byggnaden, så att den komme in i byggnadslinjen, byggnaden lämnar utrymme för byggnadsstyrelsen; och då de reparations- och ombyggnadskostnader, som äro ifrågasatta, kunna realiseras och byggnaden lämna en mycket god avkastning med beräkning av normala hyror, har jag fått den bestämda uppfattningen, att det av utskottet ifrågasatta uppskovet icke innebär något annat, än att man undanskjuter detta belopp från årets budget. Någon besparing för statsverket kan det omöjligt komma att innebära, utan snarare kan det åstadkomma ökade utgifter för statsverket, ty byggnadsstyrelsen är i behov av utvidgning av sina lokaler, och dess behov av utvidgade lokaler är så trängande, att den till finansdepartementet inlämnat en framställning om att få utvidga de lokaler den redan disponerar i särskilt förhård fastighet. Vid sådant förhållande kan jag för min del icke finna, att man åstadkommer någon besparing, utan endast ett uppskov med en statsutgift, vilket jag icke vill förneka i dessa tider kan innebära en viss fördel, men en fördel, som jag tror måste köpas dyrare, än om man påtar sig den uppföring, som ligger i att bifalla det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till iordningställande av lokaler.

Det finns knappt något område, där statsmakterna hava så stora svårigheter att övervinna som just i fråga om att skaffa lokaler till ämbetsverken. Jag har, sedan jag kommit in i finansdepartementet, nästan varje vecka haft framställningar från olika håll om rättighet att få nya lokaler och nya lokaler. Vid sådant förhållande vill det förefalla mig, att när det nu står till statsverkets förfogande en fastighet, som kan inredas till ämbetslokaler och inredas på ett sådant sätt, att enligt byggnadsstyrelsens uträkning den kan lämna skäligen avkastning på det där nedlagda kapitalet, det skulle vara klokt att följa det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Jag förstår ju svårigheten att få något gehör för ett sådant resonemang som mitt gent emot ett enhälligt statsutskott, men jag har icke velat underlåta att framhålla den synpunkten, att den nu gjorda besparingen icke är någon besparing.

Herr Ekman, Carl Gustaf: Herr talman! Statsutskottet har vid sin behandling av detta ärende nog icke förbiset behövet av ökade lokaler, utan utskottet har behjärtat nödvändigheten av att så fort som möjligt försöka ordna byggnadsfrågan för både länsstyrelsen och byggnadsstyrelsen. Men statsutskottet har icke kunnat undgå att finna, att det sätt, varpå man löst dessa frågor, kommer att bli synnerligen dyrbart. När man talar om huruvida besparing eller icke kan komma att göras genom ett bifall till statsutskottets hemställan, kommer detta naturligtvis att bli beroende på det sätt, varpå man kommer att tillgodoräkna sig de värden, som förefinnas i de båda för ändamålet ifrågasatta fastigheterna.

Vad beträffar ateljébyggnadsbolagets tomt, har under ärendets behandling i utskottet framgått såsom uppenbart, att den ursprungli-

Om beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län och byggnadsstyrelsen.
(Forts.)

*Om beredande
av förbättrade
lokaler åt
länsstyrelsen i
Stockholms län
och byggnads-
styrelsen.
(Forts.)*

ga byggnadsplanen och den ritning, som förelagat inför utskottet, icke skulle kunna komma till utförande, främst kanske på grund av den gatureglering, som väl där måste erkännas vara ur alla synpunkter önskvärd, för att icke säga nödvändig, men dels också av andra hänsyn. Och vid det förhållandet, att den utskottet förelagda ritningen icke skulle följas vid arbetets utförande är det väl rätt så naturligt, att riksdagen före sitt beslut önskar bliva i tillfälle att bedöma den byggnadsplan, som slutligen skall komma till utförande. Och detta så mycket hellre, som det kan synas önskvärdt, att hela den tomtråga, som där föreligger, kunde även i övriga avseenden bliva föremål för överenskommelser och regleringar innan området bygges.

Vidkommande den s. k. Preisiska fastigheten var utskottet fullständigt enigt om att dess utnyttjande enbart till lokaler för länsstyrelsen vore en mycket kostsam anordning, och att därför den tanke, som låg till grund för alternativet I, nämligen att försöka inrymma lokaler i denna fastighet både för länsstyrelsen och byggnadsstyrelsen i varje fall om också måhända med en förändrad anordning skulle kunna komma till utförande.

Jag tror, att saken ligger så, att det förefinnes goda skäl för en förnyad prövning av ärendet i fråga, och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förvarande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter lägenhetsägaren Gustaf Andersson Wettergren från Värmdö socken m. fl., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Jukkasjärvi socken samt Jukkasjärvi församling och Vitangi kapellförsamling av vissa kronan tillhöriga områden i Kiruna municipalsamhälle;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av en kronan tillhörig fastighet i Landskrona;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till aktiebolaget svenska linberedningssällskapet;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av viss statens järnvägar tillhörig mark;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område av Östkind's häradsallmanning Kolmården nr 1;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av folkskoleseminariets i Falun äldre tomtområde m. m.;
nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till avelscentra för nötboskap; samt
nr 67, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående inrättande av en gödselvärdslånefond.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 18, i anledning av andra kammarens beslut på grund av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i fråga om sättet för uppbörden av skattefrälseränta, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Friherre *Fleming* väckte en motion, nr 173, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 323, med förslag till förordning angående handel med skattefria sprit m. m.

Motionen hänvisades till bevillningsutskottet.

Herr *von Koch* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av den lägre tekniska undervisningen.

Denna motion hänvisades till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 387, angående inrättande av en kraftledningslånefond.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 181, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 25 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen och i punkt 16 under samma huvudtitel av propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 gjorda framställningar angående nattlig bevakning vid naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning.

Anmäldes och bordlades

bankoutskottets utlåtande nr 50, angående vissa ändringar i reglementet för riksgäldskontoret; och

samma utskotts memorial nr 54, med förslag angående arvodes-tillägg till den vid innevarande riksdag tillfälligt anställda personal.

Justerades tio protokollsutdrag för denna dag, varefter **kamma-**rens sammanträde avslutades kl. 12,25 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 7 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Löfgren* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 389, angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 390, angående användande av visst utav 1911 års riksdag på extra stat beviljat belopp till uppförande av nybyggnad för marketenteri vid flottans station i Stockholm;

nr 391, om anvisande av medel för bestridande av kostnaderna för särskild förundersökning med hänsyn till villkorlig straffdom m. m.;

nr 392, angående rätt för förste kanslisekreteraren i sjöförvarsdepartementet, kanslirådet i Kungl. Maj:ts kansli G. A. Stuart att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 393, angående avsättning av medel för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1919 åt vissa befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

nr 394, angående utbetalande av förskott å krigstidstillägg för år 1919 åt befattningshavare i statens tjänst;

nr 395, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt avdelning 4:o i de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen m. m.;

nr 396, angående sättet för bestridande av kostnaderna för reservofficerars tjänstgöring vid kustartilleriet i vissa fall m. m.;

nr 397, angående täckande av överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång; samt

nr 398, angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 under femte huvudtiteln för täckande av kostnader för expeditioner till finska fastlandet och till Åland.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att lektor J. F. Nyström på grund av luftrörskatarr med feber är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet under innevarande vecka, intygas härmed.

Stockholm den 6 maj 1918.

Erik Tengstrand,
Legitimerad läkare.

Justerades protokollen för den 2 och den 3 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 184, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ålderstillägg åt vaktmästaren vid länsstyrelsen i Uppsala län R. S. Fredriksson;

nr 185, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för tjänstemännen i första lönegraden hos pensionsstyrelsen S. E. Fägersten, H. F. C:son Gyller och P. Bratt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring inom styrelsen;

nr 186, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av ytterligare medel under år 1918 för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet,

nr 187, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till täckande av de för Sveriges hantverksorganisation i dess egenskap av förmedlare av utlåningen från fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri uppkommande förvaltningskostnader för åren 1918—1922 ävensom av andra utav låneförmedlingsverksamheten härflytande direkta utgifter för hantverksorganisationen under nämnda år;

nr 188, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens järnvägslånefonder;

nr 189, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1918 gjorda framställning om ökning av lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby;

nr 190, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för vissa tjänstemän vid statens järnvägar att för åtnjutande av arvodesförhöjning tillgodoräkna sig tiden för sin tjänstgöring såsom ordinarie tjänstemän under år 1916 såsom helt år;

nr 191, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för linjeförmanen vid telegrafverket J. A. Norrströms stärbhus att ersätta visst förkommet belopp m. m.: samt

nr 192, angående sättet för täckande av det för beredande av rörelsekapital för bränslekommissionen under år 1918 beviljade anslag.

Anmälades och godkändes lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 193, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av förordningen den 4 maj 1855 angående vissa föreskrifter till kyrkotuktens upprätthållande;

nr 194, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 20 kap. strafflagen m. m.; samt

nr 195, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 196, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 48 under tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående pension åt vice kommissionslantmätaren K. V. K. Ekstrand.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 197, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker;

nr 202, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.;

nr 203, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 45 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; samt

nr 204, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tullfri införsel av en telefonkabel.

Föredrogs följande från andra kammaren ankomna protokollsutdrag:

nr 561, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av herrar Eronns och Vennerströms motion, nr 245, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående statens medverkan till upptagande av i flottleder sjunket virke; samt

nr 565, med delgivning av andra kammarens beslut över dess fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 11, i anledning av herr Sjölanders motioner nr 285 och 286 samt herr Nilssons i Tånga motion nr 300, rörande åtgärder för ökning av tillgången på småbruksjord m. m., samt angående utredning om nya eller förändrade bestämmelser för den av staten understödda egnahemsrörelsen.

Första kammaren beslöt hänvisa dessa ärenden till sitt andra tillfälliga utskott.

Vid föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag nr 566, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 12, i anledning av herrar Jungnells och Olssons i Ramsta motion, nr 241, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande i sammanhang med eventuell upphävande av fideikomisstiftelserna av äganderätt eller tryggad besittningsrätt åt innehavare av torp, lägenheter eller arrendegårdar å fideikommiss, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning av ny docka vid flottans station i Stockholm m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;

nr 38, i anledning av väckt motion angående ändring i 34 och 48 §§ av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; och

nr 39, i anledning av väckta motioner med förslag till förordning angående inskränkningar i fråga om tillverkning och försäljning av rusdrycker;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av 1917 års avkastning av statens hästavelsfond;

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 22 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition gjorda framställning om anslag för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemska häststammar» ävensom en i ämnet väckt motion;

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 77 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition gjorda framställning angående anslag till bestridande av kostnaderna för reglering av flottleder inom riket;

nr 71, i anledning av väckta motioner om anslag till beredande av förhöjda stipendier åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter; och

nr 72, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utsträckning i tiden för utfästelse av inköp för statens räkning av produkter, framställda vid något med understöd av statsmedel anlagt potatistorkeri, ävensom en i ämnet väckt motion; samt

första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästreliga emeritlöner; och

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående krigstidstillägg under år 1918 åt biskopen i Luleå stift O. Bergqvist.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 105, bankoutskottets utlåtande nr 50 och memorial nr 54 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 12—16.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet följande motioner:

nr 175, av herr *Bäckström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående en kraftstation vid Harsprånget;

nr 176, av herr *Petrén, Alfred*, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anvisande av medel till tvångsuppfostran åt minderåriga manliga förbrytare m. m.; samt

nr 177, av herr *von Koch*, om anslag till en vårdanstalt å Salbohed för alkoholister.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 389, angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 390, angående användandet av visst utav 1911 års riksdag på extra stat beviljat belopp till uppförande av nybyggnad för marketenteri vid flottans station i Stockholm;

nr 391, om anvisande av medel för bestridande av kostnaderna för särskild förundersökning med hänsyn till villkorlig straffdom m. m.;

nr 392, angående rätt för förste kanslisekreteraren i sjöförvarsdepartementet, kanslirådet i Kungl. Maj:ts kansli G. A. Stuart att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 396, angående sättet för bestridande av kostnaderna för reservofficerars tjänstgöring vid kustartilleriet i vissa fall m. m.;

nr 397, angående täckande av överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång; samt

nr 398, angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918

under femte huvudtiteln för täckande av kostnader för expeditioner till finska fastlandet och till Åland.

Föredrogs och hänvisades till första särskilda utskottet Kungl. Maj:ts nädiga propositioner:

nr 393, angående avsättning av medel för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1919 åt vissa befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl.; och

nr 394, angående utbetalande av förskott å krigstidstillägg för år 1919 åt befattningshavare i statens tjänst.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts nädiga proposition nr 395, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt avdelning 4:o) i de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen m. m.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Ericsson, Ollas*, fr. o m. den 10 t. o. m. den 18 innev. maj, och
 » *Welander* » » 11 » » 21 » » .

Ordet lämnades på begäran till herr *Strömberg*, som yttrade: Jag ber att få föreslå, att statsutskottets utlåtande nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprättande av praktiska ungdomsskolor jämte i ärendet väckta motioner, måtte nå morgondagens föredragningslista sättas sist, efter övriga på föredragningslistan upptagna ärenden.

Detta förslag antogs.

Justerades elva protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,21 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.